

Warszawa, dnia 7 maja 2025 r.

TDT.K.0904.1.2025.K1

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

dotyczące wyników kontroli przeprowadzonej u **Marszałka Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu**.

Na podstawie „Instrukcji służbowej w sprawie prowadzenia kontroli przez Transportowy Dozór Techniczny” oraz „Upoważnienia do przeprowadzenia kontroli nr TDT-K-1/UM/2025 z dnia 3 lutego 2025 r. zespół kontrolny w składzie:

- pan Robert Mirko - koordynator – Kierownik Wydziału Kontroli;
- pan Marcin Kaczmarek - członek – Główny Specjalista w Wydziale Kontroli.

przeprowadził kontrolę **Marszałka Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu** zgodnie z zatwierdzonym w dniu 5 grudnia 2024 r. przez Ministra Infrastruktury „Planem kontroli na rok 2025” (pismo nr DTD.7.4311.116.2024).

Jednostka kontrolowana: *Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu,
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań;*

Kierownik jednostki kontrolowanej: Pan Marek Woźniak, Marszałek Województwa Wielkopolskiego.

W **Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu** w związku z przeprowadzaną w roku 2025 kontrolą i procedowaniem nad szkoleniem, egzaminowaniem i wydawaniem zaświadczeń dla kierowców ADR w kontrolowanym roku 2024 do kontaktu z kontrolującymi zostali upoważnieni:

- Pani Agnieszka Kubiakowska - Michalak - Dyrektor Departamentu Infrastruktury;
- Pan Krzysztof Krzysztofiak - Zastępca Dyrektora Departamentu Infrastruktury

oraz

- Pani Joanna Wdowiak
- Pan Grzegorz Fekner

jako pracownicy zajmujący się obsługą biurową dot. szkolenia i egzaminowania kierowców, wprowadzaniem danych, uczestniczący w egzaminowaniu kierowców jako przewodniczący komisji egzaminacyjnej powoływanej przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego.

Kontrola rozpoczęta w siedzibie Marszałka w dniu 10 lutego 2025 r. (do dnia 14 lutego 2025 r.) i dalej w siedzibie TDT na podstawie zgromadzonej dokumentacji przekazanej przez Kontrolowanego, zakończona 14 marca 2025 r.

Protokół Kontroli nr TDT-K-1/UM/2025 z dnia 18 marca 2025 r. został przekazany do Marszałka Województwa Wielkopolskiego pismem nr TDT.K.0904.1.2025.K1 z dnia 18 marca 2025 r.

Zastrzeżenia do protokołu kontroli nr TDT-K-1/UM/2025 z dnia 18 marca 2025 r. zostały złożone przez Pana Wojciecha Jankowiaka, Wicemarszałka Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu pismem nr DI-VI.8045.2.2025 z dnia 10 kwietnia 2025 r. (wpływ do TDT w dniu 12.04.2025 r.).

Protokół Kontroli nr TDT-K-1/UM/2025 z dnia 17 kwietnia 2025 r. (z omówieniem zgłoszonych zastrzeżeń) został przekazany przez koordynatora kontroli TDT do Marszałka Województwa Wielkopolskiego pismem nr TDT.K.0904.1.2025.K1 z dnia 22 kwietnia 2025 r.

Zastosowane do oceny legalności i rzetelności działań marszałka przepisy prawa:

- art. 9 ust. 2, w zw. z art. 30 ust. 2, art. 57 ust. 2 pkt 1 oraz art. 97 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 643);
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2024 r. w sprawie egzaminów dla kierowców przewożących towary niebezpieczne (Dz.U. 2024 poz. 964 z późn zm.)
- rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych (tekst jedn. Dz.U. 2021 poz. 2150 z późn. zm.);
- Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzona w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz.U. 1975 nr 35 poz. 189 z późn. zm.).

Użyte skróty oznaczają przepisy wynikające z:

- uptn – ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych;
- rozp. egzaminy – rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie egzaminów dla kierowców przewożących towary niebezpieczne;
- rozp. kursy – rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych;
- Umowa ADR – Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r.

Wytyczne Ministra Infrastruktury w związku z ustaleniami kontroli przeprowadzonej w roku 2022 i ocena ich realizacji podczas kontroli przeprowadzonej w 2025 r.:

Na podstawie art. 97 ust. 4 w związku z art. 97 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych – wydano wytyczne Ministra Infrastruktury - pismo DTD-7.4311.120.2022 z 30 grudnia 2022 r.:

- 1) wprowadzenie procedur wewnętrznych w zakresie: weryfikacji podmiotów prowadzących kursy w zakresie wykonywania przez nie obowiązków określonych w przepisach regulujących przewóz towarów niebezpiecznych, weryfikacji warunków przeprowadzania egzaminów dla kierowców przewożących towary niebezpieczne, wydawania zaświadczeń ADR – **NIE ZREALIZOWANO**;
- 2) każdorazowe generowanie nowego zestawu pytań przed egzaminem kończącym kurs ADR – **ZREALIZOWANO W CZĘŚCI**. Kontrolujący TDT nie stwierdzili powtarzania się zestawów pytań użytych podczas sprawdzonych egzaminów, jednak często zestawy te nie są generowane w związku z danym egzaminem i bezpośrednio przed danym egzaminem;

- 3) bardziej wnikliwą weryfikację formalną i merytoryczną dokumentów jakie są zobowiązane przestać do Marszałka Województwa podmioty prowadzące kursy, w celu realizacji wymagań określonych w przepisach art. 53 ust. 1 pkt 1 - 4 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych, w celu potwierdzenia zachowania wymaganych terminów przekazywania informacji, prawidłowości merytorycznej harmonogramów zajęć na kursie oraz list uczestników kursu – **ZREALIZOWANO**;
- 4) stosowanie protokołu z przeprowadzonego egzaminu kończącego kurs ADR, odpowiadającego wymaganiom określonym w art. 23 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych – **ZREALIZOWANO**;
- 5) przeprowadzania weryfikacji osób powoływanych do komisji egzaminacyjnych o wymogi wskazane w art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych - **ZREALIZOWANO**;
- 6) przeprowadzania kontroli podmiotów prowadzących kursy ADR wraz z zachowaniem pisemnej formy informowania przedsiębiorcy o zamiarze przeprowadzenia kontroli oraz z zasadami określonymi w ustawie z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców – **ZREALIZOWANO**;
- 7) terminowego wydawania kierowcom zaświadczeń ADR, zgodnie z art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych – **ZREALIZOWANO**;
- 8) sformalizowania podjętych działań związanych z przebiegiem przeprowadzanego egzaminu w formie dokumentacji, o której mowa w art. 28 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych – **ZREALIZOWANO**.

Ustalenia kontroli i zalecenia pokontrolne:

Ustalenie kontrolujących nr 1:

Kontrolujący z TDT stwierdzili, że nie zrealizowano wytycznej Ministra Infrastruktury wydanej Marszałkowi po kontroli przeprowadzonej w roku 2022 w zakresie konieczności wprowadzenia w Urzędzie Marszałkowskim w Poznaniu odpowiednich, szczegółowych procedur postępowania w zakresie nadzoru nad podmiotami prowadzącymi kursy dla kierowców ADR, szkoleniem, egzaminowaniem i wydawaniem zaświadczeń kierowców ADR.

Powyższe stwierdzono, ponieważ podczas kontroli Marszałka Województwa Wielkopolskiego w roku 2025 nie przedstawiono kontrolującym żadnych zasad i ustaleń wewnętrznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w kontrolowanym zakresie.

Marszałek Województwa złożył zastrzeżenia do ustaleń protokołu kontroli TDT-K-1/UM/2025 z dnia 18 marca 2025 r. i wskazał zastrzeżenie:

„Uprzejmie informuję, że brak jest podstawy prawnej, która wymagałaby opracowania pisemnych procedur dotyczących nadzoru nad podmiotami prowadzącymi kursy z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych, egzaminowania kierowców przewożących towary niebezpieczne oraz wydawania zaświadczeń. Umowa europejska dotycząca przewozu towarów niebezpiecznych, ustawa o przewozie towarów niebezpiecznych, a także uzupełniające akty wykonawcze do ww. ustawy nie zobowiązują marszałków województw do opracowania procedur wewnętrznych, które powielaliby przepisy zawarte w ustawie”.

Zalecenie nr 1:

w związku z ustaleniami kontroli należy ostatecznie zobowiązać Marszałka Województwa Wielkopolskiego do jak najszybszego opracowania i wdrożenia procedur postępowania wewnętrznego w zakresie nadzoru nad podmiotami i kursami dla kierowców ADR, weryfikowaniem informacji o zamiarze przeprowadzenia kursu dla kierowców ADR, egzaminowaniem i wydawaniem zaświadczeń kierowców ADR.

Należy wprowadzić procedury określające np. co pracownik Marszałka lub komisja egzaminacyjna ma sprawdzić/zweryfikować, na podstawie jakiego przepisu, w jaki sposób potwierdzić przeprowadzenie

weryfikacji i w przypadku stwierdzenia prawidłowych formalnie i merytorycznie dokumentów w jaki sposób zakomunikować o tym Marszałkowi, a w przypadku stwierdzenia niezgodności w jaki sposób procedować uzgodnienie zmian formalnych/merytorycznych lub informować Marszałka o konieczności podjęcia działań administracyjnych (np. nałożenia kary w trybie art. 108 uptn). Procedury muszą zawierać omówienie wszystkich powyższych zagadnień i wskazanie trybu postępowania dla pracowników zajmujących się nadzorem nad podmiotami prowadzącymi kursy (osób w komisji egzaminacyjnej) dla kierowców ADR. Powinien być określony krąg osób odpowiedzialnych za weryfikację dokumentacji/informacji od podmiotu prowadzącego kurs (np. pracownik UM/członek komisji), sposobu weryfikacji, analizy wyników weryfikacji z jednoznacznym wynikiem tej analizy, analizy zdarzeń pod kątem niezgodności z przepisami, sposobu potwierdzania marszałkowi przeprowadzenia/dokonania weryfikacji (np. klauzula na dokumencie protokołu z identyfikującym weryfikatora podpisem/podpisany załącznik do protokołu z egzaminu), systemu powiadamiania o błędach w składanej do marszałka informacji (weryfikacja na wszystkie wymagania ustawy i rozporządzeń), czy sposobu podejmowania działań po stwierdzeniu nieprawidłowości w dokumentacji kursów, egzaminów i przy wydawaniu zaświadczeń dla kierowców ADR (co się dzieje jeśli weryfikacja jest negatywna i ustalone kryteria są niespełnione, a co się dzieje jeśli kryteria są spełnione), propozycji podjęcia przez marszałka kroków prawnych zgodnych z daną sprawą lub danym etapem sprawy (np. wezwanie do zaprzestania naruszeń, kara, wykreślenie z rejestru podmiotów). Powyższe przykłady nie wyczerpują katalogu zdarzeń i mają na celu jedynie wskazanie obowiązku przeprowadzenia przez Marszałka analizy, na podstawie której będzie możliwe ustalenie całego poprawnego toku postępowania zgodnego ze specyfiką pracy oraz np. liczebnością personelu urzędu marszałkowskiego.

Uzasadnienie: Wytyczna wydawana jest na podstawie odpowiedniego przepisu uptn i Minister Infrastruktury w roku 2022 wydał już „Wiążące wytyczne” Marszałkowi Województwa Wielkopolskiego (na podstawie art. 97 ust. 4 w związku z art. 97 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 4 uptn), i wskazał że należy wprowadzić szczegółowe procedury postępowania w zakresie nadzoru nad szkoleniem, egzaminowaniem i wydawaniem zaświadczeń dla kierowców ADR.

Ustalenie kontrolujących nr 2:

Kontrolujący stwierdzili, że pomimo prowadzonej przez Kontrolowanego weryfikacji informacji i list uczestników kursów występują pojedyncze nieprawidłowości, które są wynikiem zgłaszania przez podmioty kilku kursów (o różnym rodzaju i zakresie) równocześnie, co powoduje trudności z dostosowaniem harmonogramów zajęć na konkretnych kursach, podczas gdy zgłoszenie kursu (art. 53 ust 1 pkt 1 uptn), w tym rodzaj i zakres kursu musi nazwą odpowiadać rodzajowi i zakresowi wskazanemu w harmonogramie zajęć na kursie oraz dla takiego kursu musi być osobno wskazana lista osób rozpoczynających kurs oraz lista osób które kurs ukończyły.

Ponadto stwierdzono w niektórych przypadkach, że harmonogram zajęć na różnych kursach wskazuje, że tego samego dnia, w tych samych godzinach, ten sam prowadzący zajęcia prowadzi dwa różne kursy, co jest niedopuszczalne oraz że podmiot zgłaszając kurs np. podstawowy oraz kurs zintegrowany w tych samych dniach, przekazuje co prawda do Marszałka listę osób rozpoczynających kursy (zamiast listy osób na konkretny kurs), ale z listy tej nie wynika, które osoby rozpoczynają kurs podstawowy (prowadzony w godzinach porannych), a które rozpoczynają kurs zintegrowany i w ramach tego kursu kurs podstawowy (prowadzony w godzinach popołudniowych).

Zalecenie nr 2:

podmiot prowadzący kursy dla kierowców ADR ma prawo do poinformowania Marszałka w jednym piśmie, że w planowanych terminach zamierza przeprowadzić kilka kursów (różnego rodzaju i o różnym zakresie szkolenia, w tym kurs zintegrowany). Marszałek może zaakceptować propozycje podmiotu prowadzącego kursy dla kierowców ADR jeśli informacja jaka wpłynęła do Marszałka od podmiotu spełnia wymagania art. 53 ust 1 pkt 1 uptn w zakresie poinformowania o terminie, czasie i miejscu kursu oraz harmonogramie zajęć oraz spełnia wymagania szczegółowe rozporządzenia kursy § 7, 8, 9 oraz załącznik nr 1 do rozporządzenia kursy w zakresie rodzaju i zakresu szkolenia, ilości godzin lekcyjnych i tematach zajęć zawartych w szczegółowym harmonogramie zajęć na kursie (w tym na kursie zintegrowanym). Marszałek ma obowiązek merytorycznej weryfikacji informacji o zamiarze przeprowadzenia kursu (w tym kursu zintegrowanego) i wezwania do usunięcia przez podmiot

prowadzący kursy niezgodności z wymaganiami szczegółowymi rozporządzenia, przy czym do każdego ze zgłoszonych kursów podmiot musi przedstawić osobny zgodny z wymaganiami § 7, 8, 9 oraz załącznika nr 1 do rozporządzenia kursy harmonogram zajęć na każdy ze zgłaszanych kursów oraz dalej zgodnie z wymaganiami art. 53 ust 1 pkt 2 uptn listę osób rozpoczynających każdy ze zgłoszonych kursów (osobna lista osób na każdy z rodzajów i zakresów kursów w tym kurs zintegrowany) lub informację o odwołaniu takiego kursu (w tym całego kursu zintegrowanego).

Uzasadnienie: z przepisu art. 53 ust 1 pkt 1 i 2 wynika jasno, że informacja przekazywana do Marszałka przez podmiot prowadzący ma dotyczyć kursu, a nie kursów:

Art. 53. 1. Podmiot prowadzący kursy i jednostka wojskowa, o której mowa w art. 51, są obowiązane:

- 1) na 10 dni przed rozpoczęciem kursu przedstawić, odpowiednio marszałkowi województwa właściwemu ze względu na miejsce prowadzenia kursu albo Szefowi Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych informację o terminie, czasie i miejscu kursu oraz harmonogramie zajęć;*
- 2) najpóźniej w dniu rozpoczęcia kursu przedstawić, odpowiednio marszałkowi województwa właściwemu ze względu na miejsce prowadzenia kursu albo Szefowi Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, listę uczestników kursu albo informację o odwołaniu kursu.*

Ustawodawca wyraźnie mówi o kursie w liczbie pojedynczej, a nie o kursach w liczbie mnogiej.

Takie ustalenie ustawodawcy powoduje, że każdy z kursów musi mieć swoje osobne zgłoszenie (nie jest zabronione zgłoszenie kilku kursów w jednej informacji), a każdy ze zgłoszonych kursów musi mieć swój termin, czas przeprowadzenia zajęć i harmonogram ich przeprowadzenia. Ponadto w dniu rozpoczęcia danego kursu musi być przekazana do Marszałka lista uczestników tego kursu (kursu w liczbie pojedynczej) lub informacja o odwołaniu kursu.

Minister właściwy do spraw transportu określił w stosownym rozporządzeniu rodzaje i zakres kursów dla kierowców ADR i wskazał:

§ 7. 1. Ustala się następujące rodzaje kursów:

- 1) kurs ADR początkowy i doskonalący;*
- 2) kurs na eksperta ADN;*
- 3) kurs na eksperta ADN do spraw przewozu gazów;*
- 4) kurs na eksperta ADN do spraw przewozu chemikaliów;*
- 5) kurs doradcy.*

2. Zakres, ramowy program i minimalny czas trwania kursu:

- 1) ADR początkowego i doskonalącego określa załącznik nr 1 do rozporządzenia;*

§ 8. 1. W ramach kursu ADR początkowego wyróżnia się:

- 1) kurs podstawowy;*
- 2) kurs specjalistyczny w zakresie przewozu w cysternach;*
- 3) kurs specjalistyczny w zakresie przewozu materiałów i przedmiotów klasy 1;*
- 4) kurs specjalistyczny w zakresie przewozu materiałów promieniotwórczych klasy 7.*

2. W ramach kursu ADR doskonalącego wyróżnia się:

- 1) kurs podstawowy;*
- 2) kurs specjalistyczny w zakresie przewozu w cysternach;*
- 3) kurs specjalistyczny w zakresie przewozu materiałów i przedmiotów klasy 1;*
- 4) kurs specjalistyczny w zakresie przewozu materiałów promieniotwórczych klasy 7.*

3. Kursy, o których mowa w ust. 1 i 2, obejmują również zajęcia praktyczne z zakresu objętego tematyką zajęć teoretycznych oraz sposobów udzielania pierwszej pomocy, gaszenia pożaru oraz postępowania w razie zaistnienia wypadku lub awarii.

4. W odniesieniu do kursów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 oraz w ust. 2 pkt 1 i 2, w celu przeprowadzenia zajęć praktycznych minimalny czas trwania kursu przedłuża się o dodatkową godzinę lekcyjną dla każdego pięciu osób uczestniczących w kursie.

§ 9. 1. Kurs podstawowy w ramach kursu ADR początkowego lub doskonalącego prowadzony łącznie z jednym lub więcej niż jednym kursem specjalistycznym, o którym mowa w § 8, może odbywać się w formie kursu zintegrowanego.

2. W przypadku kursu zintegrowanego obejmującego swoim zakresem kursy, o których mowa w § 8 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz w § 8 ust. 2 pkt 1 i 2, przeprowadza się jedno zajęcia praktyczne dla całego kursu.

Każdy z kursów ma określony rodzaj (zgodnie z wymaganiami rozporządzenia może to być kurs początkowy lub kurs doskonalący) oraz w ramach jednego z tych kursów może być prowadzony kurs podstawowy lub wskazany kurs w zakresie specjalistycznym, przy czym zawsze musi to być jeden kurs

(liczba pojedyncza) z określonym czasem trwania kursu (godziny zajęć na kursie) i ramowym programem zajęć na kursie, a możliwość przeprowadzenia zintegrowanych (łączonych) kursów została wymieniona tylko w jednym przypadku, wskazanym w § 9 rozporządzenia kursy (oraz w Umowie ADR). Konsekwencją informacji o każdym z pojedynczych kursów (termin, czas, miejsce i harmonogram zajęć) jest przekazanie listy uczestników tego pojedynczego kursu (lub informacji o odwołaniu kursu), o czym stanowi art. 53 ust 1 pkt 2 uptn oraz dalej informacja wymagana od podmiotu prowadzącego kurs w związku z art. 53 ust 1 pkt 4 uptn, tj. informacja o osobach (dane osób) które ukończyły dany, pojedynczy kurs (wskazany w informacji z art. 53 ust 1 pkt 1 uptn).

Tylko na podstawie tak sporządzonych informacji o pojedynczym kursie (rodzaj i zakres, termin, czas, miejsce, szczegółowy harmonogram zajęć z określeniem czasu) Marszałek podczas kontroli działalności podmiotu może stwierdzić, czy kurs się odbył, czy podmiot miał prawo wydać osobom które uczestniczyły w kursie właściwe i odpowiednio sporządzone zaświadczenia o ukończeniu kursu i czy wszystkie osoby które w kursie uczestniczyły są uprawnione do uzyskania zaświadczenia o ukończeniu kursu danego rodzaju i w danym zakresie. Marszałek dopuszczając kierowcę do egzaminu musi mieć pewność, że podmiot prowadzący kurs miał prawo wydać osobie dopuszczanej do egzaminu zaświadczenie o ukończeniu kursu i musi dokonać weryfikacji czy osoba, która legitymuje się zaświadczeniem spełniła kryteria i odbyła szkolenie na kursie określonego (w zaświadczeniu) rodzaju i w określonym zakresie tj. uczestniczyła w ilości godzin zajęć lekcyjnych na kursie wskazanym w § 10 rozporządzenia kursy.

Ustalenie kontrolujących nr 3:

Kontrolujący z TDT stwierdzili, że używano zestawów pytań egzaminacyjnych wygenerowanych z bazy pytań ponad jeden miesiąc przed datą egzaminu.

Zalecenie nr 3:

Pytania egzaminacyjne mają być generowane przez Marszałka w związku z danym egzaminem i bezpośrednio przed danym egzaminem.

Uzasadnienie: Z uwagi na wymagania art. 8.2.2.7.1.3 Umowy ADR, wymagania Najwyższej Izby Kontroli określone w dokumencie „Informacja o wynikach kontroli Nr. ewid. 52/2018/P/17/030”, strona 50 oraz wydane po kontroli w roku 2019 i 2022 wytyczne Ministra Infrastruktury, Marszałek Województwa Wielkopolskiego jest zobowiązany do osobnego generowania zestawów pytań egzaminacyjnych bezpośrednio przed egzaminem kończącym kurs ADR.

- Umowa ADR stanowi:

8.2.2.7 Egzaminowanie

8.2.2.7.1.2 Na egzaminie egzaminowany powinien wykazać, że posiada wiedzę, zdolność rozumienia zagadnień oraz umiejętności praktyczne wymagane dla kierowcy zawodowego przewożącego towary niebezpieczne, nabyte w trakcie kursu podstawowego.

*8.2.2.7.1.3 W tym celu właściwa władza powinna przygotować katalog pytań odnoszących się do zagadnień podanych w 8.2.2.3.2. pytania egzaminacyjne powinny być wybierane z tego katalogu. **Do czasu rozpoczęcia egzaminu, egzaminowani nie powinni być informowani o wybranych pytaniach.***

Ustalenie kontrolujących nr 4:

Kontrolujący z TDT stwierdzili, że w wielu przypadkach egzaminowani kierowcy otrzymali od Marszałka do rozwiązania takie same zestawy pytań egzaminacyjnych – grupa kierowców korzystała z jednego tłumacza przysięgłego i na egzaminie wszyscy kierowcy rozwiązywali ten sam zestaw pytań egzaminacyjnych (o tym samym numerze).

W związku z ustaleniem kontrolujących Marszałek złożył zastrzeżenie do ustaleń protokołu kontroli:

➤ **Zastrzeżenie Marszałka:**

„W związku z dużym zainteresowaniem kursami ADR kierowców obcojęzycznych, niemożliwością jest stosowanie podczas jednego egzaminu różnych zestawów pytań testowych, ponieważ jeden tłumacz przysięgły nie jest w stanie przetłumaczyć kilku zestawów pytań w czasie przysługującym na przeprowadzenie egzaminu dla kierowców po kursie ADR. Szczegółową formę i tryb przeprowadzania egzaminu kończącego kurs ADR określa rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie egzaminów dla kierowców przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 964), zwane dalej „rozporządzeniem”. Zgodnie z § 5 pkt 1 rozporządzenia egzamin przeprowadza się w formie testu pisemnego, składającego się z pytań jednokrotnego wyboru z trzema możliwymi odpowiedziami. Niniejsze rozporządzenie dopuszcza także możliwość obecności tłumacza przysięgłego na sali egzaminacyjnej, w przypadku gdy kandydat nie włada językiem polskim w stopniu umożliwiającym przeprowadzenie egzaminu oraz zrozumienie zasad przeprowadzania egzaminu. Należy przy tym zauważyć, że w rozporządzeniu nie przewidziano sytuacji, że do egzaminu na kierowcę ADR przystąpią wyłącznie osoby nie posługujące się językiem polskim. **Przepisy nie wskazują na to, że zestawy pytań egzaminacyjnych winny być indywidualne dla każdego kandydata**”.

Zalecenie nr 4:

Marszałek województwa powinien dostosować się do wymagań przepisów rozporządzenia w sprawie egzaminów dla kierowców ADR i organizować egzaminy dla tych kierowców w taki sposób, aby **każdy kierowca otrzymał do rozwiązania indywidualny zestaw pytań egzaminacyjnych** wygenerowanych z bazy pytań zatwierdzonych przez Ministra Infrastruktury. Zadaniem Marszałka jest zadbanie o właściwe przeprowadzenie egzaminu i wykluczenie prób manipulacji lub oszustwa, co jest prawdopodobnym gdy cała grupa osób zdających otrzymuje te same pytania egzaminacyjne, a to osoba egzaminowana powinna zapewnić sobie indywidualnie tłumacza.

Uzasadnienie:

rozp. egzaminy stanowi, że udział tłumacza przysięgłego zapewnia sobie osoba egzaminowana (należy rozumieć „**osoba** egzaminowana” w liczbie pojedynczej):

§ 6. 1. Egzamin przeprowadza się w wydzielonej sali, w warunkach umożliwiających osobom egzaminowanym **samodzielną pracę**.

§ 8. 1. W trakcie egzaminu w sali egzaminacyjnej mogą przebywać wyłącznie osoby egzaminowane i członkowie komisji egzaminacyjnej. 2. Oprócz osób, o których mowa w ust. 1, w sali egzaminacyjnej może przebywać tłumacz przysięgły, którego udział **zapewnia sobie osoba egzaminowana**, jeżeli osoba ta nie włada językiem polskim w stopniu umożliwiającym przeprowadzenie egzaminu oraz zrozumienie zasad przeprowadzania egzaminu, pod warunkiem że jego obecność nie zakłóci przebiegu egzaminu.

- Umowa ADR stanowi, że należy eliminować wszelkie próby oszustwa podczas rozwiązywania pytań egzaminacyjnych, a rozwiązywanie tych samych pytań egzaminacyjnych przez dużą grupę osób podczas egzaminu prowadzi w prosty sposób do zbiorowego ustalania odpowiedzi na pytania:

8.2.2.7 Egzaminowanie

8.2.2.7.1.2 Na egzaminie egzaminowany powinien wykazać, że posiada wiedzę, zdolność rozumienia zagadnień oraz umiejętności praktyczne wymagane dla kierowcy zawodowego przewożącego towary niebezpieczne, nabyte w trakcie kursu podstawowego.

8.2.2.7.1.3 W tym celu właściwa władza powinna przygotować katalog pytań odnoszących się do zagadnień podanych w 8.2.2.3.2. Pytania egzaminacyjne powinny być wybierane z tego katalogu. Do czasu rozpoczęcia egzaminu, egzaminowani nie powinni być informowani o wybranych pytaniach.

8.2.2.7.1.5 Każda właściwa władza powinna nadzorować sposób przeprowadzenia egzaminów, w tym – jeżeli mają być przeprowadzane – infrastrukturę i organizację egzaminów elektronicznych zgodnych z 8.2.2.7.1.8.

8.2.2.7.1.6 Egzamin powinien mieć formę pisemną lub stanowić połączenie egzaminu pisemnego i ustnego. W przypadku kursu podstawowego, każdy egzaminowany powinien otrzymać nie mniej niż 25 pytań na piśmie. Jeżeli egzamin następuje po kursie doskonalącym, to każdy egzaminowany powinien otrzymać nie mniej niż 15 pytań na piśmie. Egzaminy powinny trwać odpowiednio nie więcej niż 45 minut i nie więcej niż 30 minut. Pytania mogą mieć zróżnicowaną skalę trudności i zróżnicowaną skalę ocen.

8.2.2.7.1.7 Przebieg każdego egzaminu powinien być nadzorowany. **Próby manipulacji lub oszustwa powinny być w miarę możliwości wykluczone**. Tożsamość egzaminowanych powinna być sprawdzona. Wszystkie dokumenty egzaminacyjne powinny być rejestrowane i przechowywane w formie wydruku lub w postaci elektronicznej.

Ustalenie kontrolujących 5:

komisja egzaminacyjna nie potwierdza czy egzamin odbył się w określonych ramach czasowych zgodnych z § 10 rozporządzenia egzaminy (aktualne brzmienie rozporządzenia egzaminy).

Zalecenie nr 5:

Marszałek powinien udokumentować, że egzamin odbył się w ramach czasowych wymaganych przez § 10 rozporządzenia egzaminy poprzez wskazanie w protokole z egzaminu godziny rozpoczęcia egzaminu (po omówieniu dla osób zdających zasad przeprowadzania egzaminu) i godziny zakończenia egzaminu.

Uzasadnienie:

Art. 28 uptn wymaga aby dokumentacja dotycząca przebiegu egzaminu była przechowywana przez Marszałka. Jednym z elementów dotyczących informacji o przebiegu egzaminu jest wskazanie o której godzinie egzamin się rozpoczął i o której zakończył (ile czasu może trwać egzamin wskazuje § 10 rozporządzenia egzaminy).

Ustalenie kontrolujących nr 6:

w związku z wymaganiami art. 21 ust. 3 uptn w dokumentacji są „Oświadczenia” o niekaralności przewodniczącego i członków komisji egzaminacyjnej, wskazujące że osoby te nie były prawomocnie skazane za przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych lub przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów oraz dają rękojmię rzetelnego wykonywania powierzonych przez marszałka zadań (wymaganie art. 21 ust. 3 uptn). Oświadczenie członka komisji egzaminacyjnej jest tylko w formie kserokopii, a data na „Oświadczeniu” wskazuje, że oświadczenie zostało podpisane przed dniem prowadzenia przez Marszałka egzaminu.

Zalecenie nr 6:

Marszałek Województwa powinien realizować polecenie art. 21 ust. 3 uptn w formie „Oświadczenia” o niekaralności członków komisji egzaminacyjnej, składanego do dokumentacji egzaminacyjnej (podpisywanego przez członków komisji egzaminacyjnej) w oryginale, w dniu przeprowadzenia egzaminu dla kierowców ADR.

Uzasadnienie: z powodu braku innych kryteriów należy przyjąć, że polecenie art. 21 ust. 3 uptn realizowane może być w formie „Oświadczenia” członka komisji powoływanej przez Marszałka, przy czym to dzień przeprowadzanego egzaminu jest dniem w którym członek komisji wykonuje czynności w imieniu Marszałka, więc członek komisji egzaminacyjnej powinien być osobą niekaraną w dniu przeprowadzania egzaminu.

Ustalenie kontrolujących 7:

w kilku przypadkach opłaty za wydanie zaświadczenia ADR były wnoszone bez wskazania imion i nazwisk kierowców, za których podmiot prowadzący kursy taką opłatę przekazał na konto Marszałka.

Zalecenie nr 7: Marszałek powinien tak zorganizować sposób dokumentowania wniesienia opłaty za wydanie zaświadczenia kierowcy ADR, aby otrzymywać razem z wpływem potwierdzenia przelewu jednoznacznie potwierdzone dane kierowców, którym Marszałek wydaje zaświadczenie kierowcy ADR.

Uzasadnienie: Marszałek powinien zwrócić uwagę, że jego działanie w świetle art. 20 uptn i § 12 rozporządzenia egzaminy jest działaniem związanym z podjęciem decyzji o wydaniu zaświadczenia

kierowcy ADR lub odmowie wydania zaświadczenia kierowcy ADR, jeżeli kryteria wymagane do wydania takiego zaświadczenia nie zostały spełnione.

Ustalenie kontrolujących nr 8:

w przypadku kilku kierowców, którzy odbyli kurs i byli egzaminowani w sali egzaminacyjnej podmiotu wpisanego do rejestru Marszałka w roku 2024 [REDAKTOWANE] - zaświadczenia kierowcy ADR (spersonalizowane) odebrał od Marszałka właściciel podmiotu Pan [REDAKTOWANE] (pokwitowanie w dokumentacji egzaminu u Marszałka). Kontrolowany wyjaśnił (i udokumentował), że kierowcy złożyli do Marszałka wnioski z dyspozycją odnośnie sposobu przekazania spersonalizowanych zaświadczeń kierowcy ADR. Na podstawie przekazanych kontrolującym wniosków kierowców należy uznać, że wniosek zawiera dyspozycję wysyłki zaświadczenia na wskazany adres, a nie dyspozycję przekazania zaświadczenia jakiejś osobie (brak zaznaczenia wyboru, ale określono adres do wysyłki zaświadczenia). Marszałek nie zastosował się do wymagań rozporządzenia i zamiast wysłać zaświadczenia kierowcy ADR na adres wskazany przez kierowcę, wydał zaświadczenia osobie, która nie posiadała wymaganego upoważnienia do odbioru dokumentów tego kierowcy w siedzibie Marszałka.

Zalecenie nr 8:

Marszałek powinien dostosować tryb swojego postępowania do odpowiednich przepisów ustawy i rozporządzenia tj. albo przestać (za potwierdzeniem) zaświadczenie ADR na adres wskazany przez kierowcę lub na wniosek kierowcy doręczyć zaświadczenie ADR za pokwitowaniem w siedzibie Marszałka, przy czym jeśli zaświadczenie ADR miałoby być doręczone za pokwitowaniem osobie innej niż kierowca, osoba ta musi złożyć w oryginale do Marszałka stosowne upoważnienie do odbioru dokumentów wraz z opłatą skarbową od upoważnienia (zasady reguluje ustawa o opłacie skarbowej).

Uzasadnienie:

Przepisy ustawy i rozporządzenia wprost definiują sposoby przekazania zaświadczenia kierowcy ADR:
Art. 23 ust 3 uptn.

*Marszałek województwa na podstawie protokołu sporządzonego przez przewodniczącą komisji w terminie 14 dni od dnia przeprowadzenia egzaminu wydaje kierowcy zaświadczenie ADR. **Zaświadczenie ADR przesyła się kierowcy za zwrotnym potwierdzeniem odbioru na adres wskazany przez kierowcę.***

Rozporządzenie egzaminu:

§ 12. 2. Zaświadczenie ADR doręcza się kierowcy za pokwitowaniem:

- 1) w trybie określonym w art. 23 ust. 3 ustawy;*
- 2) w siedzibie marszałka województwa właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia egzaminu – na wniosek kierowcy;*
- 3) w jednostce wojskowej – w przypadku kierowcy pojazdów należących do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.*

Pozostałe spostrzeżenia:

- a) Kontrolujący nie mogli ocenić, czy dane o kierowcach (egzaminach, zaświadczeniach kierowcy ADR) zostały wprowadzone do systemu CEPIK, ponieważ Kontrolowany pomimo ważnego certyfikatu dostępu do systemu CEPIK nie był w stanie sporządzić dla kontrolujących informacji i wydruków z systemu z uwagi na problemy informatyczne. Marszałek złożył wyjaśnienia w tym zakresie, ale taką sytuację tj. brak możliwości dokonania wydruków z państwowej bazy danych przy posiadaniu ważnego certyfikatu dostępu do tej bazy należy uznać za sytuację, którą Marszałek powinien monitorować i wyeliminować.
- b) W związku ze spostrzeżeniami kontrolujących, że wpływ informacji wymaganych przez uptn jest realizowany w dużej części na konto mailowe oraz że nie wszystkie informacje wymagane przez art. 53 ust. 1-5 uptn przekazane przez podmioty prowadzące kursy były podpisane przez osoby, które można jednoznacznie zidentyfikować (że są osobami upoważnionymi do reprezentowania podmiotu prowadzącego kursy wpisanego do rejestru Marszałka Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu), Marszałek powinien rozważyć ustalenie zasad kancelaryjnych i

obiegu dokumentów ze szczególnym naciskiem na identyfikację podmiotu prowadzącego kurs i jego kompletnej reprezentacji, ponieważ do Marszałka muszą być przekazane podpisane dokumenty (art. 53 ust 1) wymagane przez uptn a podmiot prowadzący kurs realizuje obowiązki wpisane do jego działalności regulowanej. W niektórych przypadkach informacje wymagane przez art. 53 uptn wpływały do Marszałka z adresów e-mail nie wskazujących na dane podmiotu prowadzącego kursy lub umieszczone były dane osób prywatnych („Kierownik ośrodka”), których kontrolujący nie byli w stanie zidentyfikować, że są to osoby uprawnione do reprezentacji podmiotu prowadzącego kursy dla kierowców ADR (wg KRS/CEIDG). Uwaga kontrolujących dotyczy konieczności zapewnienia Marszałka, że wszelkie informacje jakich wymaga uptn wpływają w korespondencji od osób rzeczywiście upoważnionych do reprezentowania podmiotu i w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w informacjach wymaganych ustawą Marszałek podejmując czynności wyjaśniające i zmierzające do nałożenia kary nie narazi się na zarzut, że takich informacji nie wysyłała do Marszałka osoba rzeczywiście reprezentująca podmiot.

Przykładowe czynności wykonywane przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu do których kontrolujący z TDT nie mieli uwag:

- prawidłowo, zgodnie z art. 28 uptn są archiwizowane wszystkie dokumenty dotyczące przebiegu przeprowadzanego przez Marszałka egzaminu (dotyczy to także zaświadczeń o ukończeniu kursu);
- prawidłowo prowadzone jest wpisywanie nowych podmiotów prowadzących kursy dla kierowców ADR w sytuacji złożenia wniosku o wpis do rejestru - zgodnie z art. 50, 52b uptn oraz powiadamianie Dyrektora TDT o dokonaniu wpisu w rejestrze;
- prawidłowo stosowany jest art. 28 uptn co oznacza, że Marszałek Województwa prawidłowo archiwizuje wszystkie dokumenty opisujące przebieg egzaminu dla kierowców ADR, w tym zestawy pytań egzaminacyjnych, jakich używano podczas egzaminów dla kierowców ADR przeprowadzonych, oraz zaświadczenia o ukończeniu odpowiedniego rodzaju kursu;
- weryfikacja warunków dopuszczenia kierowców do egzaminu jest wystarczająca - komisja egzaminacyjna sprawdza przed egzaminem wymagania w stosunku do osoby dopuszczanej do egzaminu wynikające z rozporządzenia egzaminu § 3 i 3a i przewodniczący komisji potwierdza to podpisem na „Formularzu zgłoszeniowym” kierowcy. „Formularze zgłoszeniowe” są kompletne i przyjęte przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej;
- weryfikacja warunków przeprowadzenia egzaminów (art. 21 ust. 6 uptn oraz § 6 rozp. egzaminu) jest dokonywana pisemnie, a spostrzeżenia notowane w załączniku do protokołu z egzaminu opisanym jako „Adnotacje”;
- protokoły z przeprowadzonych egzaminów spełniały wymagania art. 23 uptn;
- Marszałek Województwa w roku 2024 wydawał zaświadczenia kierowcy ADR zgodnie z art. 23 ust. 3 uptn oraz zmianami ustawy w tym zakresie, zgodnie z wymaganym zakresem i terminem ważności, a wysyłka zaświadczeń do kierowców jest udokumentowana zwrotnymi poświadczeniami odbioru;
- Marszałek Województwa prawidłowo realizował zadania związane z poszerzaniem zakresu posiadanych uprawnień przez kierowców (art. 21 ust. 9 uptn oraz przepis 8.2.2.8.2 umowy ADR);
- poprawnie (zgodnie z art. 24 uptn) wydawano wtórnik zaświadczenia kierowcy ADR (dotyczy to także pobierania opłat za wydane wtórniki zaświadczenia);
- rejestry (art. 50/52 uptn) i ewidencje wydanych zaświadczeń (art. 26 uptn) prowadzone przez Marszałka wynikające z wymagań uptn są prowadzone poprawnie;
- sprawozdanie przesyłane do Ministra Infrastruktury na podstawie art. 56 ust. 4 uptn w roku 2024 przesłano w terminie, a dane sprawozdawcze są zgodne z podjętymi przez Marszałka działaniami (liczba podmiotów i kontroli, informacja o karach na podmioty prowadzące kursy).

Podsumowanie: należy ocenić, że tryb postępowania Marszałka Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu w zakresie nadzoru nad podmiotami prowadzącymi kursy dla kierowców ADR, szkoleniem i egzaminowaniem kierowców ADR oraz wydawaniem zaświadczeń dla kierowców ADR znacznie poprawił się od czasu kontroli przeprowadzonej w roku 2022, o czym świadczy znacznie zmniejszona (w porównaniu z rokiem 2022) liczba stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości.

Marszałek nie zatwierdził co prawda do stosowania kompleksowych, szczegółowych procedur postępowania w całym zakresie zadań związanych z przepisami ADR (jak wymagał Minister Infrastruktury), ale w przypadku większości zadań pracownicy odpowiedzialni za ich realizację postępują prawidłowo, zgodnie z przepisami, także na podstawie opracowanych własnych, wewnętrznych (spisanych) zasad.

Wobec powyższego można oczekiwać, że pracownicy Marszałka opracują, a Marszałek Województwa Wielkopolskiego w krótkim czasie zatwierdzi szczegółowe procedury w zakresie nadzoru nad podmiotami prowadzącymi kursy dla kierowców ADR, szkoleniem i egzaminowaniem kierowców ADR oraz wydawaniem zaświadczeń dla kierowców ADR.

Dokument podpisany elektronicznie przez

Agnieszka First

p.o. Dyrektor

Transportowego Dozoru Technicznego